

THỰC TRẠNG CÔNG TÁC GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ TƯ TƯỞNG CHO SINH VIÊN HIỆN NAY VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP MANG TÍNH ĐỊNH HƯỚNG

Phan Thị Phương Anh và Trần Thị Như Tuyền

Khoa Khoa học Chính trị, Trường Đại học Cần Thơ

Thông tin chung:

Ngày nhận: 11/12/2015

Ngày chấp nhận: 28/02/2017

Title:

Current situation of political thought education activities in universities of Vietnam

Từ khóa:

Thực trạng, giáo dục chính trị tư tưởng, sinh viên

Keywords:

Current situation, political thought education activities, students

ABSTRACT

The article is aimed to analyze the present situation of political thought education in Vietnamese universities today. It was based on the analysis and assessment of the political and ideological situation of students, as well as practical efficiency of political and ideological education activities at universities in the country through an interview of 900 students. The solutions proposed to improve the efficiency of the above work include firstly, further enhancing the importance of political and ideological education activities for students at school, and secondly, improving the content system of such education activities.

TÓM TẮT

Bài viết nhằm mục đích phân tích thực trạng của công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên ở các trường đại học của Việt Nam hiện nay. Trên cơ sở phân tích đánh giá về tình hình chính trị tư tưởng của sinh viên, cũng như hiệu quả hoạt động thực tiễn trong công tác giáo dục chính trị tư tưởng của sinh viên. Bài viết, đề ra một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của công tác trên, cụ thể là: Thứ nhất, nâng cao hơn nữa tầm quan trọng của công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên trong trường đại học. Thứ hai, hoàn thiện hệ thống nội dung của công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên.

Trích dẫn: Phan Thị Phương Anh và Trần Thị Như Tuyền, 2017. Thực trạng công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên hiện nay và một số giải pháp mang tính định hướng. Tạp chí Khoa học Trường Đại học Cần Thơ. 48d: 13-19.

1 GIỚI THIỆU CHUNG

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng Cộng sản Việt Nam luôn đánh giá đúng đắn bản chất cách mạng, tiềm năng to lớn, sức vươn lên mạnh mẽ của thanh niên, sinh viên và đặt lòng tin vào vai trò to lớn của thanh niên, sinh viên. Sau gần 30 năm đổi mới đất nước, nhiều chủ trương, đường lối về công tác thanh niên, sinh viên được Đảng ban hành, Nhà nước cụ thể hóa thành chính sách, pháp luật về thanh niên và công tác thanh niên, sinh viên, qua đó đã tạo được những điều kiện tốt nhất để thế hệ tương lai của đất nước phấn đấu vươn lên.

Trong xu thế toàn cầu hóa- xu hướng chung của tiến trình hội nhập, Đảng và Nhà nước ta đã thực hiện chính sách mở cửa hội nhập, đa phương hóa và đa dạng hóa các quan hệ một cách sâu rộng. Điều đó cũng đồng nghĩa với việc, chúng ta phải đương đầu với những tác động của tiến trình hội nhập cả theo chiều hướng tích cực và tiêu cực. Nó chi phối các hệ giá trị, các chuẩn mực đạo đức cũng như lối sống, tình cảm, nhân cách của mỗi người Việt Nam, đặc biệt là thanh niên, sinh viên. Một thực trạng đáng báo động hiện nay là một bộ phận không nhỏ thanh niên, sinh viên thiếu lý tưởng sống, giảm sút niềm tin, ít quan tâm đến tình hình đất nước; có xu hướng đề cao chủ nghĩa cá

nhân; sống buông thả bản thân, hành xử hung bạo, bất chấp pháp luật; thờ ơ, vô cảm thiếu trách nhiệm; tiếp thu thiếu chọn lọc văn hóa từ bên ngoài....

Diễn biến tình hình tư tưởng và những vấn đề tiêu cực mới nảy sinh trong thanh niên gây lo lắng cho toàn xã hội. Do đó, việc tăng cường công tác giáo dục chính trị tư tưởng (GDCTTT) trong thanh niên, sinh viên là yêu cầu cấp thiết, góp phần hình thành lớp thanh niên vừa “hồng” vừa “chuyên”, có bản lĩnh chính trị vững vàng để đáp ứng nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam Xã hội chủ nghĩa.

Công tác GDCTTT cho thanh niên, sinh viên là công tác trọng tâm, thường xuyên của Đảng và Nhà nước ta. Tuy nhiên, công tác GDCTTT cho thanh niên, sinh viên trong thời gian qua còn những hạn chế nhất định chưa tác động đến hết các đối tượng thanh niên, sinh viên, những kết quả đạt được còn thiếu bền vững. Bài viết **“Thực trạng công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên hiện nay và một số giải pháp mang tính định hướng”** nhằm mục đích phân tích thực trạng của công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên ở các trường đại học của Việt Nam hiện nay. Trên cơ sở phân tích đánh giá về tình hình chính trị tư tưởng của sinh viên, cũng như hiệu quả hoạt động thực tiễn trong công tác giáo dục chính trị tư tưởng của sinh viên. Bài viết, đề ra một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của công tác trên.

2 NỘI DUNG

2.1 Thực trạng công tác giáo dục chính trị cho sinh viên Việt Nam hiện nay

Nhằm làm sáng rõ thực trạng CTGDCTTT cho sinh viên hiện nay, tác giả đã tiến hành điều tra xã hội học trên phạm vi cả nước, đối tượng khảo sát chủ yếu là sinh viên đại học năm thứ 2 đến năm thứ 4, học hệ chính quy. Cụ thể: tổng số phiếu phát ra là 900 phiếu, số phiếu hợp lệ thu về là 886 phiếu. Trong đó, 200 phiếu ở Đại học Quốc gia Hà Nội (Đại học Khoa học Tự nhiên và Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn); 200 phiếu ở Đại học Huế; 200 phiếu ở Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh (Đại học Khoa học Tự nhiên và Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn), 100 phiếu ở Đại học Bình Dương và 200 phiếu ở Đại học Cần Thơ. Kết quả khảo sát như sau:

2.1.1 Tình hình tư tưởng chính trị của sinh viên

Thứ nhất, kết quả khảo sát cho thấy, đa số sinh viên có lập trường chính trị vững vàng, có lòng tin mạnh mẽ vào lý tưởng cao đẹp của chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản, sự lãnh đạo của Đảng.

Trả lời câu hỏi: “Niềm tin của bạn về đường lối lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam hiện nay?” kết quả đạt được rất phần khởi, trong số 886 sinh viên được hỏi có tới 700/886 phiếu sinh viên trả lời “tin tưởng” chiếm 79,1%. Ngoài ra, khi trả lời câu hỏi: “Lý do bạn tham gia tổ chức Đảng Cộng sản Việt Nam” có 62,4% sinh viên là đảng viên trả lời “Vì lý tưởng cao đẹp của chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản” và 37,6% sinh viên là đảng viên trả lời “Có điều kiện để phát huy vai trò của bản thân”. Như vậy, đa số sinh viên đều có động cơ vào Đảng trong sáng, bởi có đến 62,4% sinh viên vào Đảng vì giác ngộ lý tưởng cao đẹp của chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản.

Như vậy, sự ổn định chính trị và phát triển xã hội của Việt Nam sau 30 năm đổi mới, đã tác động tích cực đến tư tưởng chính trị sinh viên, tạo ra trong sinh viên bầu không khí phần khởi, tin tưởng vào đường lối đổi mới của Đảng. Sự nghiệp đổi mới đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa đã khơi dậy trong sinh viên những hoài bão, lý tưởng cao đẹp của tuổi trẻ. Với những thành tựu kinh tế đạt được trong quá trình đổi mới đất nước, sinh viên đã nhận thức được sự đúng đắn của đường lối đổi mới, có ý thức sâu sắc hơn về mối quan hệ gắn bó giữa độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Từ đó, nhiều sinh viên đã thấy rõ hơn trách nhiệm của mình trong học tập và rèn luyện đạo đức, phẩm chất tư tưởng chính trị xứng đáng với truyền thống của dân tộc, qua hàng nghìn năm dựng nước và giữ nước.

Thứ hai, một bộ phận sinh viên còn tỏ ra băn khoăn, hoài nghi vào sự lãnh đạo của Đảng.

Cũng với câu hỏi: “Niềm tin của bạn về đường lối lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam hiện nay?” kết quả là có đến 354/886 phiếu chiếm 40,0% trả lời “Có tin tưởng nhưng còn băn khoăn”. Sự tác động này rõ ràng là không thuận chiều với tư tưởng chính trị sinh viên và công tác chính trị tư tưởng trong các trường đại học, đòi hỏi các bộ phận trong hệ thống chính trị của nhà trường phải quan tâm giải quyết. Nguyên nhân chính dẫn đến thực trạng trên là do:

Một là, những hiện tượng tiêu cực, những vụ tham nhũng lớn, nhiều vụ án hình sự nghiêm trọng có liên quan đến một số cán bộ, đảng viên thoái hóa biến chất đã có những tác động xấu đến tư tưởng chính trị của một bộ phận sinh viên. Họ tỏ ra băn khoăn, hoài nghi vào sự lãnh đạo của Đảng, trước những lỏng lẻo trong công tác quản lý, điều hành của cơ quan công quyền từ những sai sót đó.

Hai là, cơ chế thị trường có tác động tiêu cực, ảnh hưởng đến tư tưởng sinh viên các trường đại học. Trong sinh viên xuất hiện tâm lý “thực dụng”,

thực dụng trong việc chọn ngành nghề, coi trọng các môn có lợi trước mắt, coi nhẹ các môn lý luận chính trị, cho đó là những điều xa vời, không thiết thực. Những hiện tượng trên là biểu hiện của sự xa rời, mất phương hướng chính trị trong giáo dục và phần nào cũng làm giảm sút đi chất lượng công tác GDCTTT cho sinh viên. Khi trả lời câu hỏi: “Lý do bạn tham gia tổ chức Đảng Cộng sản Việt Nam” chiếm 25% sinh viên trả lời “Vì sẽ được nhiều lợi ích”. Với câu hỏi: “Thái độ của bạn khi học các môn lý luận chính trị?”, có đến 44,2% sinh viên trả lời là khó đánh giá (vì tùy giáo viên dạy các môn học trên), 28,3% sinh viên trả lời học nửa vời, 13% sinh viên trả lời chán nản và chỉ có 14,3% sinh viên trả lời hứng thú.

Ba là, sự phân tầng xã hội, phân hóa giàu nghèo đã ảnh hưởng không nhỏ đến tình hình chính trị tư tưởng trong sinh viên. Theo báo cáo của Bộ LĐ-TB&XH cho biết, hiện nay nước ta vẫn còn khoảng 70% dân số Việt Nam sống ở nông thôn và sinh kế chủ yếu từ sản xuất nông nghiệp, có thu nhập thấp và đang ngày càng bị thụt lùi khi so sánh với thu nhập của dân cư đô thị (Diễn đàn kinh tế Việt Nam, ngày 19/11/2015). Vì vậy, đa số sinh viên là con em nông dân học tại các trường đại học thường gặp nhiều khó khăn về kinh tế. Do đó, sẽ ảnh hưởng đến tư tưởng những sinh viên đó. Họ lo lắng, thiếu sự tập trung cho học tập hoặc phải lo tìm việc, đi làm thêm ảnh hưởng không nhỏ đến việc học tập và rèn luyện. Khi trả lời câu hỏi: “Hiện nay bạn đang gặp những trở ngại và khó khăn gì?” thì chiếm 48,8% sinh viên trả lời bị áp lực kinh tế.

Ngoài ra, chính tình trạng gặp khó khăn về kinh tế rất dễ tạo ra sự thờ ơ với các sự kiện chính trị, ngại tham gia các hoạt động phong trào vì sợ mất thời gian, không đi làm thêm được. Do đó, trả lời câu hỏi: “Khi trường hoặc lớp tổ chức các phong trào có nội dung giáo dục chính trị tư tưởng bạn có tích cực tham gia”, chỉ có 29% sinh viên được hỏi trả lời là có tích cực tham gia. Ngoài ra, có đến 37% sinh viên cho rằng có thái độ bình thường và 28,6% sinh viên cho rằng tùy phong trào.

2.1.2 Tình hình hoạt động thực tiễn của công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên trong trường đại học

Lãnh đạo công tác GDCTTT cho sinh viên trong nhà trường là nhiệm vụ của Đảng ủy. Thực hiện sự chỉ đạo của Đảng ủy nhà trường về công tác GDCTTT trong sinh viên là ba đoàn thể, phòng ban chức năng chuyên trách đó là Phòng Công tác chính trị, Đoàn thanh niên, đội ngũ giảng dạy các môn lý luận chính trị. Ba tổ chức này trực tiếp thực

hiện nhiệm vụ và có vai trò to lớn nhất trong công tác GDCTTT cho sinh viên.

Thứ nhất, vai trò của đội ngũ giảng dạy các môn lý luận chính trị.

Trong các trường đại học đội ngũ giảng viên giảng dạy các môn lý luận chính trị là những người giữ vai trò trọng yếu trong việc thực hiện nhiệm vụ giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên. Kết quả khảo sát cho thấy, với câu hỏi: “Bạn được tiếp thu giáo dục chính trị tư tưởng thông qua hình thức nào là chủ yếu? Kết quả thu được là 82,5% sinh viên trả lời tiếp thu “Từ các bài giảng của các môn khoa học Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh”, và 36,5% sinh viên được hỏi trả lời “Từ sinh hoạt đoàn, hội và các hoạt động ở phạm vi trong trường” và 13,5% sinh viên trả lời “Từ các phong trào hoạt động được tiến hành ở phạm vi ngoài trường” và 52,3% sinh viên cho rằng “Từ các phương tiện truyền thông”.

Như vậy, với 82,5% sinh viên cho rằng được giáo dục chính trị tư tưởng chủ yếu “Từ các bài giảng của các môn khoa học Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh”, đã khẳng định vai trò trọng yếu của đội ngũ giảng dạy các môn lý luận chính trị đối với công tác giáo dục chính trị tư tưởng trong sinh viên hiện nay.

Tuy nhiên, qua khảo sát về tình hình học tập các môn lý luận chính trị của sinh viên lại có kết quả như sau: khi trả lời câu hỏi: “Thái độ của bạn khi học các môn lý luận chính trị?”, có đến 44,2% sinh viên trả lời là khó đánh giá (vì tùy khả năng giảng dạy của mỗi giảng viên), 13% sinh viên trả lời chán nản, 28,3% sinh viên trả lời học nửa vời và chỉ có 14,3% sinh viên hứng thú. Mặc dù với câu hỏi: “Theo bạn học các môn lý luận chính trị giúp ích gì cho bạn?”, thì đa số sinh viên đều khẳng định là rất có ích cho bản thân, chỉ có 11,9% sinh viên trả lời không có lợi ích gì cho bản thân. Điều này chứng tỏ sinh viên cảm nhận được sự hữu ích và cần thiết của môn học.

Như vậy, lý do vì đâu sinh viên lại có thái độ không hứng thú lắm khi học các môn lý luận chính trị, trong khi thấy được sự cần thiết của nó? Vấn đề đặt ra ở đây chính là việc dạy và học các môn lý luận chính trị đang tồn tại bất cập? Thông qua việc phát phiếu điều tra chúng tôi tiến hành khảo sát ý kiến của sinh viên về nội dung chương trình và phương pháp giảng dạy của giáo viên dạy các môn học này nhằm tìm kiếm câu trả lời cho câu hỏi trên.

Với câu hỏi: “Theo bạn nội dung giáo trình của các môn lý luận chính trị còn tồn tại những vấn đề gì?”, có đến 57,8% sinh viên trả lời “không hứng thú với sinh viên”, 36,6% sinh viên trả lời “không

gắn với thực tế” và 25,1% sinh viên trả lời “Sáo rỗng, máy móc”. Đối với câu hỏi: “Giảng viên thường dùng phương pháp nào để giảng dạy các môn lí luận chính trị”, có 36,7% sinh viên trả lời giáo viên thường xuyên sử dụng phương pháp thuyết giảng, đặc biệt có đến 81,7% sinh viên trả lời giáo viên thường xuyên sử dụng phương pháp tích cực (bao gồm các phương pháp: phương pháp thảo luận trên lớp; phương pháp nêu vấn đề; phương pháp thuyết giảng kết hợp với giáo án điện tử; phương pháp thảo luận nhóm).

Qua kết quả khảo sát cho thấy vấn đề tồn tại chủ yếu của việc dạy và học các môn lí luận chính trị chính là ở chỗ nội dung chương trình còn nhiều bất cập dẫn đến việc sinh viên tỏ ra thờ ơ với các môn học này. Ngoài ra, còn do một lý do nữa mà tại Hội nghị tổng kết 15 năm thực hiện chỉ thị 34-CT/TW của Bộ Chính trị (tháng 5/2014) đã nêu ra: “Cơ cấu đội ngũ giảng viên các môn lí luận chính trị ở nhiều trường đào tạo chưa hợp lý và chưa đạt chuẩn, việc dạy kiêm môn diễn ra phổ biến. Cùng với sự thiếu hụt về số lượng, sự hạn chế, bất cập về chất lượng, trình độ chuyên môn nghiệp vụ của một bộ phận giảng viên cũng phần nào làm ảnh hưởng tới chất lượng dạy và học các môn học này.” (Bộ giáo dục và Đào tạo, 5/2014).

Thứ hai, vai trò của phòng Công tác chính trị, Đoàn thanh niên.

Trong các trường đại học, phòng công tác chính trị phối hợp cùng với Đoàn thanh niên, Hội sinh viên tổ chức các hoạt động chính trị xã hội, văn hóa nghệ thuật, thể thao nhằm giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên. Tuy nhiên, hiện nay đại bộ phận đội ngũ cán bộ phòng công tác chính trị của các trường đều là những cán bộ chuyên trách, hầu như chưa được thông qua đào tạo chuyên nghiệp về công tác GDCTTT, điều đó ảnh hưởng rất lớn đến hiệu quả công tác GDCTTT cho sinh viên. Năng lực chuyên môn có hạn, làm hạn chế khả năng khảo sát, đánh giá về tình hình chính trị tư tưởng của sinh viên. Đồng thời, gây ảnh hưởng đến chất lượng và hiệu quả của những đề xuất các chủ trương, giải pháp có tính định hướng chính trị tư tưởng cho sinh viên của bộ phận này đối với nhà trường, cũng như khả năng tổ chức thực hiện các hoạt động nhằm GDCTTT cho sinh viên là điều khó tránh khỏi.

Đoàn TNCS Hồ Chí Minh là tổ chức chính trị - xã hội của thanh niên, là người bạn đồng hành của thanh niên, nhằm thực hiện vai trò là trường học xã hội chủ nghĩa trong thanh niên, hướng thanh niên đi đúng hướng mà Đảng và nhân dân đã lựa chọn. Trong một trường đại học, Đoàn thanh niên là tổ chức chủ chốt trong việc thực hiện nhiệm vụ

GDCTTT cho sinh viên, bởi với những hoạt động ngoại khóa do Đoàn tổ chức đã giúp sinh viên được GDCTTT với hình thái riêng không khô khan, cứng nhắc và gò bó làm mất đi sự gần gũi và phù hợp với sở thích của sinh viên. Nhờ đó, công tác GDCTTT được lồng ghép qua các hoạt động này sẽ dễ dàng được sinh viên tiếp thu. Chính vì vậy, năng lực công tác và trình độ nghiệp vụ cao hay thấp của cán bộ đoàn quan hệ trực tiếp đến sự thành bại của công tác GDCTTT cho sinh viên trong trường học.

Tuy nhiên, từ trước đến nay phần lớn cán bộ công tác trong tổ chức Đoàn thanh niên thường từ những chuyên ngành khác được bổ sung vào đảm trách. Chính vì vậy, đội ngũ này thường xem công việc họ đang thực hiện là tạm thời và có xu hướng chuyển đổi công tác trong thời gian tới. Trước hiện tượng không chuyên tâm với công việc hiện tại sẽ có ảnh hưởng rất lớn đến chất lượng cũng như hiệu quả của việc thực hiện nhiệm vụ. Ngoài ra, trong trường học Đoàn thanh niên giữ vai trò trực tiếp trong việc thực hiện GDCTTT cho sinh viên thông qua hoạt động thực tiễn, nhằm đáp ứng nhu cầu thực tiễn của công tác Đoàn. Hằng năm, Đoàn thanh niên tổ chức rất nhiều hoạt động, chính vì thế tổ chức này luôn phải đối diện với sự quá tải trong công việc. Đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ GDCTTT trong sinh viên, Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ X nhận định: “Công tác giáo dục chính trị tư tưởng của Đoàn tuy đã có đổi mới nhưng chưa tác động sâu sắc đến đông đảo đoàn viên, thanh niên. Công tác nắm bắt, định hướng tình hình tư tưởng thanh niên có lúc, có nơi thiếu kịp thời.” (Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, 2013).

Thông qua khảo sát tình hình thực hiện nhiệm vụ của đội ngũ thực hiện công tác GDCTTT cho sinh viên trên phạm vi cả nước đã cho kết quả như sau:

Khi trả lời câu hỏi: “Thái độ của bạn đối với những hoạt động nhằm giáo dục chính trị tư tưởng của trường?” với 4 cấp độ: rất thích – thích- bình thường và rất thích thì đa số sinh viên đều chọn cấp độ 3 đó là “Bình thường”. Trong khi trả lời câu hỏi: “Theo bạn nhà trường tổ chức các phong trào có giúp ích cho bạn?”, thì đa số sinh viên đều cho rằng nhà trường tổ chức các phong trào có giúp ích cho bản thân của họ như “Nâng cao lý tưởng niềm tin” chiếm 37,8%, “Nâng cao được ý thức chính trị” chiếm 34,7%, “Khơi dậy lòng yêu nước” chiếm 33,5%, đặc biệt “Tăng cường năng lực thực tế” chiếm 49,4% và “Rèn luyện bản lĩnh trong cuộc sống” chiếm 61,2%. Đồng thời, khi trả lời câu hỏi: “Theo bạn trường tổ chức các phong trào hoạt động còn tồn tại vấn đề gì?”, có đến 53,7% sinh viên trả lời “Mang tính hình thức”, tuy nhiên chỉ có 16,8%

sinh viên trả lời “xa rời thực tế” và 10,6% sinh viên trả lời “Nội dung sáo rỗng”.

Như vậy, đa số sinh viên đều nhận thức được vai trò và ý nghĩa của những hoạt động do trường tổ chức mang lại cho họ, tuy nhiên đa số sinh viên có thái độ đón nhận không mấy hào hứng, chính vì quá nửa những hoạt động này chỉ tổ chức mang tính hình thức.

Những bất cập trên của phòng Công tác chính trị và Đoàn thanh niên trong việc thực hiện nhiệm vụ GDCTTT cho sinh viên, được Hội nghị tổng kết 15 năm thực hiện chỉ thị 34-CT/TW của Bộ Chính trị về tăng cường công tác chính trị tư tưởng; cùng có tổ chức đảng, đoàn thể quần chúng và công tác phát triển đảng viên trong trường học và tiếp tục thực hiện chỉ thị số 03-CT/TW của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh trong ngành giáo dục đánh giá như sau: “Đội ngũ cán bộ làm công tác giáo dục chính trị tư tưởng còn thiếu và hạn chế về kiến thức, trình độ lý luận và khả năng truyền đạt. Nhìn chung, năng lực còn bất cập, không được bồi dưỡng lý luận thường xuyên, chưa kịp theo yêu cầu của công tác giáo dục chính trị tư tưởng trong điều kiện mới.” (Bộ giáo dục và Đào tạo, 5/2014).

2.2 Một số giải pháp mang tính định hướng nhằm tăng cường hiệu quả công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên hiện nay

2.2.1 Nâng cao hơn nữa tầm quan trọng của công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên trong trường đại học

Công tác GDCTTT luôn được Đảng và Nhà nước ta chú trọng quan tâm và trên thực tế thời gian qua công tác trên đã có những chuyển biến tích cực. Tuy nhiên, cho đến nay công tác GDCTTT ở nước ta vẫn chỉ được xem như là một công việc sự vụ, thậm chí khái niệm công tác GDCTTT vẫn chưa được xác định rõ ràng, do đó GDCTTT vẫn chưa được nâng lên tầm một môn khoa học độc lập. Chính vì thế, cho đến nay cơ sở lý luận về công tác GDCTTT vẫn còn rất hạn chế và yếu kém, vì chưa được các học giả Việt Nam quan tâm nghiên cứu đúng mức. Những yếu tố trên ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển và hiệu quả hoạt động của công tác này. Vì vậy, chúng ta cần đặt công tác GDCTTT vào vị trí cao hơn nữa cho đúng với tầm quan trọng của nó.

Trước hết là phải thừa nhận tính khoa học của công tác GDCTTT. Cần thừa nhận công tác GDCTTT không chỉ là một công việc sự vụ, mà nó còn có tính khoa học và đủ điều kiện để trở thành một môn khoa học độc lập, vì những lý do sau:

Một là, cũng như các môn khoa học khác, GDCTTT có lĩnh vực nghiên cứu riêng và đối tượng nghiên cứu riêng của mình. Đối tượng nghiên cứu của GDCTTT là con người và quy luật phát triển tư tưởng của con người. Đồng thời, GDCTTT còn nghiên cứu mối quan hệ giữa tư tưởng và hành vi.

Hai là, GDCTTT cũng có cơ sở lý luận của nó, đó là dựa trên cơ sở lý luận cơ bản của chủ nghĩa Mác – Lênin, bao gồm triết học, kinh tế chính trị học, chủ nghĩa xã hội khoa học, trong đó lấy chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử làm cốt lõi. Ngoài ra, GDCTTT còn có mối quan hệ mật thiết với các lĩnh vực khoa học khác như chính trị học, tâm lý học, đạo đức học...

Ba là, GDCTTT có qui luật riêng của mình. Mục đích và nhiệm vụ cơ bản của GDCTTT là phục vụ nhiệm vụ và đường lối của Đảng trong giai đoạn mới. Đường lối và nhiệm vụ của Đảng là căn cứ quan trọng quyết định nhiệm vụ GDCTTT cho sinh viên trong giai đoạn mới. Có thể nói, xã hội hiện đại ngày càng phát triển và biến hóa khôn lường, do đó, nhiệm vụ trung tâm của Đảng tất yếu phải thích ứng với những biến động đó. Chính vì thế mục đích nhiệm vụ và nội dung GDCTTT cho sinh viên cũng tất yếu phải tương ứng với những thay đổi của tình hình cho phù hợp với những thay đổi trong nhiệm vụ và đường lối của Đảng.

Tiếp theo là cần phải xác định rõ nội hàm của công tác GDCTTT. Nhằm thực hiện khoa học hóa công tác GDCTTT tất yếu phải xác định được nội hàm của nó. Thực tế hiện nay, ở nước ta vẫn chưa xác định rõ khái niệm công tác GDCTTT. Khi nói đến công tác GDCTTT thì thường được hiểu như sau: đó là công tác được tiến hành dưới sự chỉ đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, nội dung của nó phải đạt được mục đích cơ bản là truyền bá, giáo dục chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, góp phần làm cho nó trở thành hệ tư tưởng chi phối, thống trị trong đời sống tinh thần xã hội, giúp cho cán bộ, đảng viên và nhân dân xây dựng thế giới quan và phương pháp luận đúng đắn, nhân sinh quan cộng sản, để từ đó khắc phục những tư tưởng lạc hậu, nâng cao nhận thức chính trị. Đồng thời, nhằm giáo dục đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước, làm cho họ ngày càng nắm chắc và biết vận dụng vào thực tế cuộc sống, thực hiện thắng lợi đường lối, nhiệm vụ chính trị; cổ vũ, động viên khơi dậy nhiệt tình cách mạng, tinh thần tự giác và tính tích cực trong quá trình cách mạng cải tạo, xây dựng xã hội mới – xã hội chủ nghĩa.

Như vậy, theo cách hiểu hiện nay, công tác GDCTTT thể hiện bản chất của sự cưỡng chế, hầu

như lưu mờ đi vai trò của yếu tố giáo dục và nhu cầu được giáo dục của con người. Bởi với cách hiểu như trên, công tác GDCTTT chính là công cụ để giai cấp lãnh đạo thực hiện mục đích chính trị của mình đó là chi phối và thống trị đời sống tinh thần của đối tượng được giáo dục.

Cùng với sự phát triển của thời đại, nhận thức của chủ thể ngày càng được tăng cường, do đó công tác GDCTTT cần phải có sự thay đổi và phát triển cho phù hợp với những thay đổi đó, ngược lại công tác trên sẽ ngày càng thoát ly khỏi nhu cầu và tính chủ thể của con người, ảnh hưởng nghiêm trọng đến kết quả hoạt động. Do đó, cần phải xác định rõ nội hàm của công tác GDCTTT. Đầu tiên chúng ta nên nhấn mạnh yếu tố giáo dục trong nội hàm của khái niệm công tác GDCTTT. Giáo dục vừa là nhu cầu của giai cấp thống trị vừa là nhu cầu phát triển của xã hội, càng là nhu cầu phát triển và tồn tại tất yếu của con người. Do đó, giáo dục chính là nguyên nhân căn bản sản sinh ra GDCTTT. Vì vậy, nhấn mạnh yếu tố giáo dục trong nội hàm của khái niệm này có lợi cho việc nâng cao khả năng tiếp thu của đối tượng được giáo dục. Tiếp theo, cần tôn trọng tính chủ thể của con người, lấy con người làm mục đích, căn nguyên của công tác GDCTTT. Trong khái niệm công tác GDCTTT cần thể hiện được yếu tố vì sự phát triển và hoàn thiện của con người. Và trong quá trình giáo dục nhằm thỏa mãn nhu cầu của con người.

2.2.2 Hoàn thiện hệ thống nội dung của công tác giáo dục chính trị tư tưởng

Xét về nội dung, công tác GDCTTT của nước ta hiện nay chủ yếu tập trung vào nội dung giáo dục chính trị, nhằm bồi dưỡng ý thức chính trị và bản lĩnh chính trị cho đối tượng được giáo dục.

Nội dung giáo trình của các môn lý luận chính trị chính là thể hiện nội dung chủ yếu của công tác GDCTTT. Đa số sinh viên hiện nay được tiếp thu GDCTTT chủ yếu thông qua việc học tập các môn lý luận chính trị trong nhà trường. Qua khảo sát cho thấy có đến 82,5% sinh viên cho rằng được tiếp thu giáo dục chính trị tư tưởng “Từ các bài giảng của các môn khoa học Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh”. Tuy nhiên, đại bộ phận sinh viên đều cho rằng nội dung chương trình các môn lý luận chính trị còn tồn tại nhiều vấn đề, trong đó vấn đề khô khan cứng nhắc của giáo trình đã gây nên sự không hứng thú trong sinh viên là vấn đề lớn nhất chiếm đến 57,8%. Điều đó chứng tỏ nội dung của công tác GDCTTT đã không còn theo kịp nhu cầu phát triển của xã hội, không thỏa mãn được nhu cầu được giáo dục của sinh viên hiện nay. Nội dung giáo dục chính trị tư tưởng hiện nay quá thiên về

tính giáo dục chính trị, chú trọng nâng cao ý thức chính trị, trang bị cho đối tượng giáo dục sự nhạy bén về chính trị và thời cuộc. Tuy nhiên, sự phát triển và ổn định của một xã hội hòa bình, cùng với sự phát triển như vũ bão của công nghệ thông tin, sự tác động của nền kinh tế thị trường đã đặt ra yêu cầu cần bổ sung và đổi mới nội dung của công tác trên, ngược lại nó sẽ ngày càng xa rời đời sống của đối tượng được giáo dục và trở nên thừa thãi trong xã hội.

Do đó, cải tiến và bổ sung nội dung của công tác GDCTTT cho phù hợp với nhu cầu thực tiễn là một nhiệm vụ cấp bách trong giai đoạn mới này. Thứ nhất, cần tăng cường nội dung giáo dục đạo đức vào công tác GDCTTT cho sinh viên hiện nay. Từ năm 1991, tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ VII, Đảng ta quyết định lấy chủ nghĩa Mác – Lê nin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm kim chỉ nam cho mọi hành động. Từ đó, nội dung chương trình các môn lý luận chính trị được bổ sung thêm nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh, đặc biệt trong tư tưởng Hồ Chí Minh có nội dung giáo dục đạo đức, và như thế vô hình chung đã bổ sung nội dung giáo dục đạo đức vào nội dung công tác GDCTTT. Tuy nhiên, cùng với sự phát triển không ngừng của xã hội, đặc biệt là những ảnh hưởng tiêu cực của kinh tế thị trường, thì nội dung giáo dục đạo đức trong tư tưởng Hồ Chí Minh là không đủ để đáp ứng nhu cầu của xã hội. Do đó, cần đặt giáo dục đạo đức trở thành một nội dung độc lập trong nội dung công tác GDCTTT.

Hiện nay, giới học giả Việt Nam xem giáo dục đạo đức là một nội dung độc lập so với nội dung của công tác GDCTTT và nó còn là một môn khoa học độc lập (Đạo đức học), cùng tồn tại song song với các môn lý luận chính trị. Mặc dù các học giả Việt Nam vẫn chưa đề cập hoặc chưa công nhận giáo dục đạo đức cũng là một nội dung của công tác GDCTTT, tuy nhiên họ không thể phủ nhận mối quan hệ về nội dung của hai lĩnh vực này. Trong thực tiễn hoạt động thì nội dung giáo dục đạo đức luôn được lồng ghép cùng với công tác GDCTTT. Hằng năm, theo sự chỉ đạo của Bộ Giáo dục và Đào tạo, các trường cao đẳng, đại học thực hiện chương trình “Tuần lễ sinh hoạt chính trị” cho sinh viên vào dịp đầu khóa. Theo PGS. TS. Lương Gia Ban trong tác phẩm “Giáo dục đạo đức mới cho sinh viên trong điều kiện kinh tế thị trường ở Việt Nam hiện nay” cho rằng việc tổ chức tuần lễ sinh hoạt chính trị này đã có vai trò rất lớn trong việc giáo dục đạo đức cho sinh viên trong giai đoạn mới hiện nay. Theo ông, “thông qua tuần lễ sinh hoạt chính trị này sinh viên được giáo dục về truyền thống dân tộc, truyền thống nhà trường, giáo dục pháp luật, giáo dục ý thức công dân, tìm hiểu

tình hình thời sự thế giới và trong nước... Điều đó đã góp phần xây dựng niềm tin của sinh viên vào sự lãnh đạo của Đảng, tạo khí thế phấn khởi cho sinh viên khi bước vào học tập tại nhà trường.” (Luong Gia Ban& Nguyễn Thế Kiệt, 2013). Ngoài ra, trong triển khai hoạt động của các tổ chức chính trị xã hội trong nhà trường nội dung giáo dục đạo đức, lối sống luôn gắn liền với công tác GDCTTT.

Qua đó cho thấy, xuất phát từ thực tiễn và nhu cầu của xã hội, nội dung giáo dục đạo đức đã vô hình chung trở thành một phần không thể thiếu trong công tác GDCTTT cho sinh viên hiện nay. Như vậy, đã đến lúc cần tổng kết thực tiễn để hình thành nên một lí luận mới, hay nói khác hơn đó là cần bổ sung nội dung giáo dục đạo đức vào nội dung của công tác GDCTTT.

Thứ hai, cần bổ sung nội dung xây dựng tâm lí lành mạnh cho sinh viên vào công tác GDCTTT. Trước xu thế phát triển của xã hội, vấn đề xây dựng tâm lí lành mạnh cho sinh viên ngày càng trở nên cấp thiết, do đó bổ sung nội dung giáo dục tâm lí lành mạnh vào công tác GDCTTT cho sinh viên là nhiệm vụ cấp bách trong giai đoạn hiện nay. Tuy nhiên, việc bổ sung nội dung xây dựng tâm lí lành mạnh vào nội dung công tác GDCTTT đối với chúng ta là một vấn đề hoàn toàn mới. Thực chất vấn đề tâm lí và GDCTTT có mối quan hệ với nhau. Từ góc độ đối tượng nghiên cứu cho thấy cả hai lĩnh vực đều có đối tượng nghiên cứu là con người, đặc biệt đều nghiên cứu ở lĩnh vực tinh thần của con người. Ngoài ra, nhìn từ góc độ nội dung nghiên cứu cho thấy cả hai lĩnh vực có mối quan hệ mật thiết với nhau. Nếu như sinh viên có tâm lí lành mạnh sẽ có lợi cho việc hình thành phẩm chất đạo đức và phẩm chất chính trị, đồng thời quá trình hình thành phẩm chất đạo đức cũng là một quá trình của tâm lí. Có thể xem đây chính là một góc độ mới của việc khoa học hóa công tác GDCTTT.

3 KẾT LUẬN

Kết quả nghiên cứu cho thấy đại bộ phận sinh viên có nhận thức đúng đắn, quan tâm đến tình hình chính trị, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng. Sinh viên có nhu cầu thường thức chính trị rất cao, có lập trường chính trị vững vàng. Tuy nhiên, công tác GDCTTT trong sinh viên vẫn còn tồn tại nhiều vấn đề phải quan tâm. Đó là vẫn còn một bộ phận sinh viên còn chưa có thái độ đúng đắn, thờ ơ với thời cuộc, với sự nghiệp phát triển chung. Và trong mỗi cơ quan chuyên trách thực hiện nhiệm vụ giáo dục chính trị tư tưởng đều có những bất cập riêng. Chính từ những điều đó, đã làm cho chất lượng của công tác GDCTTT trong sinh viên chưa cao.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ giáo dục và Đào tạo, (5/2014). Kỳ yếu Hội nghị tổng kết 15 năm thực hiện chỉ thị 34-CT/TW của Bộ Chính trị về tăng cường công tác chính trị tư tưởng; củng cố tổ chức Đảng, đoàn thể quần chúng và công tác phát triển đảng viên trong trường học và tiếp tục thực hiện chỉ thị số 03-CT/TW của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh trong ngành giáo dục, Hà Nội.
- Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, (2013). Sách Văn kiện đại hội đoàn toàn quốc lần thứ X, Nhà xuất bản Thanh niên, Hà Nội.
- Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh – Phân viện báo chí và tuyên truyền, (1998). Nguyên lý công tác tư tưởng (Tập I), Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- Luong Gia Ban và Nguyễn Thế Kiệt, (2013). Giáo dục đạo đức mới cho sinh viên trong điều kiện kinh tế thị trường ở Việt Nam hiện nay, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia, Hà Nội.